

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти**

«МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ ВИРОБНИЦТВУ»

Актуальні питання законодавства

24 квітня 2024 року

Біла Церква
2024

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Всеукраїнська аграрна рада. URL:<https://uacouncil.org/en/post/about-uac>
2. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL:<https://minagro.gov.ua/en>
3. Проекту USAID з аграрного розвитку. URL:<https://www.usaid.gov/ukraine/agriculture-resilience-initiative-agri-ukraine>
4. Урядовий портал. URL:<https://www.kmu.gov.ua/>

УДК 344.1

ДМИТРЕНКО М.О., студент

Наук керівник – РОСАВИЦЬКИЙ О.О., ст. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА ПЕРЕВИЩЕННЯ ВІЙСЬКОВОЮ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ВЛАДИ ЧИ СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Стаття розглядає складнощі призначення покарань за перевищення влади або службових повноважень військовими особами. Обговорюються питання кваліфікації таких дій та їх правові наслідки, особливо у контексті воєнних дій або воєнного стану. Аналізується судова практика та потреба у удосконаленні законодавства для забезпечення справедливості розгляду справ.

Ключові слова: перевищення службових повноважень, військове правопорушення, судова практика, воєнний стан, кваліфікація злочинів.

Виклад основного матеріалу. Проблемні питання призначення покарання за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень відображають складність встановлення справедливості та адекватності покарання в контексті злочинів, що стосуються порушення військової дисципліни та зловживань службовим становищем.

Однією з основних проблем є визначення меж дисциплінарної влади військових начальників і їхнього застосування, яке регулюється військовим законодавством. Часто відповідальність за ст. 426-1 КК України виникає внаслідок переходу цих меж, коли дії начальства можуть включати не лише перевищення повноважень, а й застосування нестатутних заходів впливу, що виходять за рамки відповідних положень військових статутів Збройних Сил.

Застосування фізичного або психічного насильства щодо підлеглого стає іншою значною проблемою, що підкреслює серйозність злочину і вимагає відповідного покарання. Фізичне насильство може бути виражене в широкому спектрі дій, від нанесення ударів до катувань, тоді як психічне насильство може охоплювати погрози фізичного насильства або іншого примусу, спрямовані на приниження гідності особи або вплив на її волю.

Питання кваліфікації таких дій і визначення адекватного покарання стає ще більш складним, коли мова йде про вчинення злочинів у специфічних умовах, наприклад, в умовах бойових дій або воєнного стану. Тут кожен випадок вимагає індивідуального розгляду, з огляду на всі обставини справи та особу винного.

Проблема також полягає в розмежуванні дисциплінарних порушень від кримінальних злочинів. Відкриття кримінальних проваджень за фактами, які можуть кваліфікуватися як недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК України), замість перевищення влади чи службових повноважень, вказує на необхідність чіткого розмежування цих понять і уникнення надмірного розширення інтерпретації ст. 426-1 КК України. Таке розмежування є критично важливим, адже перевищення влади чи службових повноважень передбачає свідомі та умисні дії з боку військовослужбовця, тоді як недбале ставлення до служби частіше стосується випадків необережності чи недостатнього контролю.

Ще однією важливою проблемою є визначення «істотної шкоди», яка є однією з

обов'язкових ознак злочину, передбаченого ст. 426-1 КК України. Часто судам доводиться розглядати ситуації, в яких шкода має бути кількісно оцінена або інтерпретована, що може призводити до суб'єктивної оцінки і різних судових рішень за аналогічних обставин [1].

Проблема встановлення справедливого покарання також полягає в необхідності зважування між строгістю санкцій, передбачених статтею, та необхідністю не деморалізувати військовий колектив. Застосування суворих покарань до керівництва за дії, які можливо були зумовлені екстремальними обставинами чи високим рівнем стресу, вимагає від судів здатності знаходити баланс між покаранням за зловживання та розумінням особливостей військової служби.

В кінцевому підсумку, питання призначення покарання за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень вимагає не лише ретельного аналізу кожного конкретного випадку, але й, можливо, подальшого удосконалення законодавства для забезпечення більшої правової визначеності та справедливості в розгляді таких справ.

Аналіз судової практики у справах про перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень висвітлює ключові аспекти застосування статті 426-1 ККУ та демонструє, як важливо встановлювати наявність прямого зв'язку між службовим становищем особи та її діями. Для того щоб дії військовослужбовця могли бути кваліфіковані за цією статтею, вони мають бути безпосередньо пов'язані з виконанням або перевищенням наданих йому службових повноважень.

Розгляд таких справ в судовій практиці показує, що важливим є детальне визначення контексту скоєння діяння, зокрема, чи діяла особа в рамках своїх службових обов'язків або ж її дії вийшли за межі наданих повноважень. Наприклад, у випадку з військовослужбовцем, обвинуваченим у завданні смертельного удару підлеглому, ключовим стало встановлення того, чи були його дії спрямовані на умисне перевищення службових повноважень або це сталося внаслідок конфлікту не пов'язаного зі службовою діяльністю.

Суди першої та апеляційної інстанцій у Постанові ККС ВС від 05.07.2023, що дії військовослужбовця кваліфікуються одночасно за ч. 5 ст. 426-1 КК (перевищення службових повноважень з тяжкими наслідками) та ч. 1 ст. 119 КК (вбивство через необережність). Однак така кваліфікація викликала запитання в контексті відповідності форм вини, встановлених законодавцем, оскільки перевищення влади чи службових повноважень як вбивство через необережність характеризується необережною формою вини.

Касаційний суд відмітив, що відповідальність за ст. 426-1 КК настає лише за умови, що дії військової службової особи були зумовлені її службовим становищем і пов'язані з владними чи службовими повноваженнями. Це підкреслює необхідність чіткого розмежування дій, які справді є перевищенням службових повноважень, від дій, які були вчинені поза межами службової діяльності або не пов'язані з виконанням службових обов'язків. Особливо це стає важливим, коли справа стосується використання фізичної сили або навіть застосування зброї.

Касаційний суд також звернув увагу на необхідність детального аналізу обставин справи та дій засудженого, щоб визначити, чи дійсно він перевищував свої службові повноваження та чи був налаштований на застосування насильства як форму влади чи виконання своїх обов'язків. У конкретному випадку, якщо засуджений діяв у стані самооборони або його дії були викликані агресією з боку підлеглого, це має бути відповідним чином оцінено та враховано при кваліфікації його дій [2].

Рішення касаційного суду вказує на необхідність ретельного розгляду всіх обставин справи, включаючи службовий стан особи, її поведінку до та під час конфлікту, мотиви та характер дій, а також їх зв'язок із службовим становищем. Це демонструє, що для встановлення вини за ст. 426-1 КК потрібно не лише визначити факт перевищення повноважень, але й довести, що саме це перевищення привело до тяжких наслідків.

Важливим аспектом є також розмежування між різними формами вини, що

передбачені законодавством. Якщо дії військовослужбовця мали наслідком смерть людини, необхідно чітко визначити, чи були ці дії умисними, чи сталися вони внаслідок необережності. Ідеальна сукупність злочинів, зокрема, коли одне діяння одночасно кваліфікується за кількома статтями КК, можлива лише за умови, що для кожного з цих злочинів характерна однакова форма вини.

Висновок. Отже, судова практика в справах про перевищення влади чи службових повноважень військовими службовими особами вимагає глибокого аналізу як юридичних норм, так і фактичних обставин кожного конкретного випадку. Такий підхід дозволяє забезпечити справедливість судових рішень та врахування всіх обставин справи, що має вирішальне значення для правильної кваліфікації дій обвинуваченого. Важливо також розуміти, що кожен випадок перевищення влади чи службових повноважень має індивідуальні особливості, які впливають на юридичні наслідки.

Суди мають бути особливо уважними при оцінці доказів та обставин, що свідчать про можливе перевищення повноважень, зважаючи на серйозність можливих наслідків таких дій. Важливим аспектом є також забезпечення належної процесуальної гарантії обвинуваченим, щоб їхні права були захищені на всіх етапах судового розгляду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Остапенко К.С. Деякі питання кваліфікації діянь, передбачених ст. 426-1 Кримінального кодексу України. URL:<http://surl.li/srbnu> (дата звернення 25.03.2024).
2. Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 05.07.2023 у справі № 216/1675/22. URL:<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112088025> (дата звернення 25.03.2024).

УДК 342.59

ДМИТРЕНКО М.О., студент

Науковий керівник – **ЛИННИК Т.В.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МУНІЦИПАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

У роботі здійснюється аналіз проблемних питань, що виникають у процесі муніципальної реформи, та як наслідок «гальмують» її. Зокрема, висвітлюються як законодавчі прогалини так і інші проблеми, не враховані перед впровадженням реформи.

Ключові слова: муніципальна реформа, проблемні питання, адміністративний устрій, територіальне планування, децентралізація.

Головним документом, який започатковував муніципальну реформу в Україні, науковці вважають Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затверджену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 року [1]. Також, у здійсненні муніципальної реформи, відводять велику роль Закону України «Про співробітництво територіальних громад» від 17.06.2014 року [2] та Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 року [3]. Дійсно, як вірно зазначають науковці, ці законодавчі акти створили правову основу для початку муніципальної реформи.

Однак, як і будь – яка інша реформа, муніципальна не є виключенням і має низку проблемних питань. Зокрема, така науковця, як Мішина Н.В., вказує, що по-перше, органи державної влади дуже непослідовно та недостатньо обережно припиняють дію концептуальних документів, які втратили свою актуальність, були замінені на нові або просто застаріли. По-друге, досі немає визначеності в повноважних питаннях, зокрема щодо прийняття концептуального закону про реформу місцевого самоврядування в Україні. По-третє, збірні назви документів, що описують концепції кожного етапу реформи місцевого самоврядування, не є стандартизованими, а окремі назви також не чіткі [4, с. 287].

Зокрема, окреслюються такі проблемні питання:

ЗМІСТ

Андрущенко М.М., Пахомова А.О. Малолітні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.....	3
Антоненко А. О., Дужа І. А. The political potential of voluntary unemployment: analysis of the impact of education, development, and activism of conditions of labor uncertainty.....	5
Богданевич Д.І., Сімакова С.І. Кримінологічні особливості осіб, які вчиняють умисні вбивства.....	6
Бойко І.О., Мельник В.О. Проблеми аграрного законодавства під час воєнного стану.....	8
Чорна С.В., Бровко Н.І. Вдосконалення антикорупційної політики в Україні в сучасних умовах.....	9
Васильчук І.Ю., Пахомова А.О. Загальна характеристика англосаксонської правової сім'ї.....	12
Гамоцький Я.В., Мельник В.О. Важливість особистого селянського господарства в Україні.....	13
Гнатенко Д.Р., Мельник В.О. Розвиток аграрного законодавства України.....	16
Гроза В.С., Аргат Я.П. Правові аспекти агробізнесу в умовах воєнного стану.....	17
Дмитренко М.О., Росавіцький О.О. Особливості призначення покарання за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень	19
Дмитренко М.О., Линник Т.В. Проблемні аспекти муніципальної реформи в Україні.....	21
Єфімович О.Ю., Мельник В.О. Державна підтримка аграрного сектору.....	23
Кармазіна Л.С., Мельник В.О. Правове регулювання органічного виробництва сільськогосподарської продукції.....	25
Катаєв Я.Д., Самойлович А.А. Актуальні питання дотримання законодавства України працівниками ТЦК СП.....	27
Катаєв Я.Д., Сімакова С.І. Смертна кара у сучасному контексті.....	28
Кобець Д.В., Пахомова А.О. Правочини в цивільному праві: поняття та загальна характеристика.....	30
Константинович Є.О., Аргат Я.П. Правове регулювання сільськогосподарських товариств в Україні.....	32
Корчак Ю.М., Дужа І.А. Риторика та емоційний вплив у політичних промовах	33
Новак Є.О., Новак Т.С. До питання правового регулювання біоенергетики в Україні.....	36
Паламарець В.В., Мельник В.О. Характеристика та основні принципи управління сільськогосподарськими підприємствами.....	37
Придатченко М.Ю., Мельник В.О. Правове регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів.....	39
Сергєєв О.В., Мельник В.О. Інноваційні технології в аграрній сфері.....	40
Слободянюк В.С., Малишко І.В. Актуальні зміни (доповнення) до законодавства про виплату пенсій у зв'язку з втратою годувальника в солідарній системі.....	42
Сморода П.О., Мельник В.О. Бронювання працівників аграрної сфери як записка виробництва с/г продукції в умовах воєнного стану.....	43
Старікова С.О., Сімакова С.І. Гармонізація кримінально-процесуального права України до міжнародного законодавства.....	45
Тропотяга К.Ю., Мельник В.О. Законодавчі засади державної підтримки суб'єктів сільськогосподарського виробництва.....	46